

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Riksintresseutredningens betänkande Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:945)

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen instämmer i förslaget såvitt avser införandet av nya riksintressen och allmänna intressen. Mark- och miljödomstolen anser att förslaget innehåller ett antal brister utifrån de aspekter domstolen har att tillgodose och att författningstexten är utformad på ett svårtillgängligt sätt.

Översynen av riksintresseområden

Mark- och miljödomstolen anser att det är positivt att det genom uppställande av kriterier förtydligas när ett område kan vara av riksintresse och att beskrivningarna preciseras. Det är även positivt att administrationen av riksintresseområdena samlas till en myndighet. För att ytterligare öka användbarheten bör riksintresseområdenas utbredning föras in i en nationell karttjänst, såsom befintlig Mark- och MiljöGIS eller motsvarande.

Mark- och miljödomstolen delar vidare uppfattningen att en utredning bör tillsättas för att se över 4 kap. miljöbalken. Det bör dock framhållas att om översynen av kapitlena hade gjorts i ett sammanhang hade det varit lättare att bedöma konsekvenserna av även det nu liggande lagförslaget.

Överklagbarhet av beslut

I förslaget anges att beslut om utpekande av riksintresseområden inte får överklagas av enskilda. Mark- och miljödomstolen kan konstatera att frågor om överklagbarhet är komplicerade och inte sällan kräver noggranna överväganden. De resonemang som redovisas i förslaget framstår inte som övertygande och behöver fördjupas.

Enskilda intressen

Mark- och miljödomstolen anser att förslaget inte i tillräcklig mån har belyst hur enskilda intressen ska beaktas i frågor om riksintresseområden. Den föreslagna ordningen för beslut om riksintresseområden innehåller inga former för enskildas delaktighet i beslutsprocessen, samtidigt som ett sådant beslut kan ha stor betydelse för enskilda rättighetshavare. Konsekvenserna av att enskilda intressen ska beaktas först i enskilda lov- eller tillståndsärenden har inte redovisats på ett tillfredsställande sätt.

Allmänna synpunkter på de föreslagna bestämmelserna

Bestämmelserna är utformade på ett svårtillgängligt sätt. En tydligare tematisk struktur skulle förbättra överskådligheten i förslaget.

I vissa avseenden är förslagets överväganden om vilka områden som bör vara av riksintresse inte tillräckligt tydliga. Det framstår bl.a. som svårförklarligt varför en grundvattentäkt, men inte en ytvattentäkt, kan utgöra ett riksintresse.

Mark- och miljödomstolen anser att införandet av begreppet ”intresset tillgodoses” kan medföra tillämpningssvårigheter. Det är exempelvis inte tydligt i vad mån ändringen är avsedd att utgöra en skärpning eller mildring i förhållande till tidigare praxis. Utmönstringen av det vedertagna begreppet ”påtagligt skadar riksintresset” bör därför belysas mer ingående.

Synpunkter på författningstexten

Den föreslagna lagtexten är mycket tung och svårläst och flera av bestämmelserna bör kunna förenklas avsevärt. Det finns inte möjlighet att här

kommentera förslaget i detalj. Trots detta lämnas några synpunkter på lagtexten här nedan.

Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

3 kap. 2 § - Bestämmelsen överensstämmer med 1 kap. 1 § 4 miljöbalken och bör inte upprepas. En upprepning riskerar att urholka tillämpningen av övriga punkter i 1 kap. 1 §.

14 § - Det bör vara utvinningen av materialet, dvs. markanvändningen, som ska kunna vara av allmänt intresse och av riksintresse, inte själva ämnet eller mineralen i sig.

4 kap. 1 § 2 - Enligt förslaget ska exploateringsföretag m.m. få komma till stånd endast om det kan ske på ett sätt som tillgodoser områdenas natur- och kulturvärden. Detta krav på att tillgodose värdena ställer högra krav och det lär bli svårt att överhuvudtaget få till stånd något som helst ingrepp i miljön. Kravet för att tillåta ett ingrepp bör på samma sätt som nu vara att de allmänna intressena och värdena inte påtagligt skadas.

21 kap. 7 § - Ändringen av bestämmelsen bör föranleda en motsvarande ändring av 19 kap. 2 §.

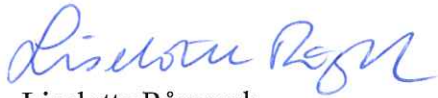
Förslaget till förordning om ändring i förordning om hushållning med mark- och vattenområden

4 § andra stycket samt 13 § andra stycket - Regleringen framstår som tveksam eftersom ett ställningstagande till om ett utlämnande kan ske eller inte normalt sett provas först vid en begäran om utlämning och inte i förväg.

Övergångsbestämmelserna

Mark- och miljödomstolen anser att de föreslagna övergångsbestämmelserna medför konsekvenser som inte helt har belysts. Det framstår bl.a. som mer förutsebart att äldre regler om riksintresseområden ska fortsätta att gälla till dess sektorsmyndigheterna har fattat beslut om sådana områden.

I handläggningen av detta ärende har deltagit chefsrådmannen Liselotte Rågmark, tekniska råden Ola Lindstrand och Ewa Andrén Holst, samt tingsfiskalen Alexander Häggkvist, föredragande.

Liselotte Rågmark

/Alexander Häggkvist